

УДК 37.013-053.5(082)

ББК 74.200я43

Т 43

ISSN 2308-3778

*Рекомендовано вченою радою Інституту проблем виховання НАПН України
(протокол № 9 від 30 жовтня 2017 р.)*

Редакційна колегія:

Бех І.Л., доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України, директор ІПВ НАПН України;

Алексєєнко Т.Ф., доктор педагогічних наук, завідувач лабораторії соціальної педагогіки ІПВ НАПН України;

Комаровська О.А., доктор педагогічних наук, завідувач лабораторії естетичного виховання та мистецької освіти ІПВ НАПН України;

Кошовець С.В., доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії громадянського та морального виховання ІПВ НАПН України;

Миропольська Н.Є., доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії естетичного виховання та мистецької освіти ІПВ НАПН України;

Петрочко Ж.В., доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з науково-експериментальної роботи ІПВ НАПН України;

Федорченко Т.Є., доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії фізичного розвитку та здорового способу життя ІПВ НАПН України;

Шахрай В.М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач лабораторії виховання в сім'ї та закладах інтернатного типу ІПВ НАПН України;

Золотарьова А.В., доктор педагогічних наук, професор, заступник директора ІПН ФГБОУ ВПО «Ярославский государственный педагогический университет имени К.Д. Ушинского» (Росія);

Ромм Т.О., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і психології Інституту історії гуманітарної і соціальної освіти Новосибірського державного університету (Росія);

Бурвите С., доктор соціальних наук, доцент, завідувач кафедри соціальної освіти Литовського едукологічного університету (Вільнюс, Литва);

Пізоварські Ю., доктор філософії, почесний професор, ректор Вищої школи громадської та індивідуальної безпеки «Areion» (Краків, Польща);

Юрчак В., доктор філософії, професор, завідувач кафедри безпеки й оборони Академії збройних сил імені генерала Штефаника (Ліптовські Мікулаш, Словаччина).

Рецензенти: **Радул В.В.**, доктор педагогічних наук, професор;

Мапоха І.П., доктор психологічних наук, професор

ISBN 978-617-7009-28-2

ISBN 978-966-2760-71-2

ТЕМАТИЧНИЙ ВИПУСК

ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Вип. 21-3, Том III (77), 2017 р.

Тематичні рубрики випуску:

**Болонський процес і перспективи розвитку вищої освіти
в Україні, Європі та світі**

Управління якістю освіти: стандартизація та інноваційність

Моніторинг якості освіти: засоби, технології та перспективи

Сучасний освітній менеджмент: економічні, організаційні та психологічні
засоби реалізації в Україні, Європі та світі

Філософія та психологія освіти

Новітні засоби навчання: проблеми впровадження та стандартизації

**Послідовність загальної середньої та вищої освіти
як європейський стандарт**

**Психолого-педагогічні та організаційні умови запровадження європейських
стандартів вищої освіти в Україні**

Освіта. Культура. Глобалізація: виклики сьогодення

Освіта й міграційні процеси в Україні та світі: виклики сьогодення

Сучасна освіта як контраверсійний феномен: суперечності та інноватика

ЗМІСТ

БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ, ЄВРОПІ ТА СВІТІ. 7

ГОЛУБ Т.П., Сутність і особливості реалізації освіти для сталого розвитку	8
ДЕМИДОВИЧ О.М., Знання іноземних мов в Україні та країнах ЄС.....	19
КОЗЛОВСЬКА Г.Б., ЛЕЩЕНКО О.І., До проблеми навчальної автономії в аспекті дистанційного викладання/вивчення іноземної мови.	28
КОПІШИНСЬКА О.П., УТКІН Ю.В., ГАЛИЧ О.М., МАРЕНИЧ М.М., КОНДРАТЮК М.І., Інноваційна модель ефективної взаємодії закладів вищої освіти, підприємств та бізнес-компаній у підготовці конкурентоспроможних фахівців	39
КУДРИНСЬКА А.І., ШЕВЧУК Т.В., Ринок освітніх послуг і ринок праці: діалектика взаємодії в сучасному українському суспільстві.	52
ЛЄВІТ Д.А., Постмодерністський дискурс культурного простору вищого навчального закладу	61
МАГРЛАМОВА К.Г., Характеристика професійної підготовки майбутніх лікарів у Великій Британії	71
ПОСТРИГАЧ Н.О., Проблеми розвитку неперервної педагогічної освіти в країнах південної Європи: аналіз понятійно-термінологічного апарату дослідження	82
СТАВИЦЬКА І.В., Педагогічні інновації у навчанні іноземним мовам у країнах Європи	91
УРСОЛ О.В., Сутнісні характеристики гуманізації педагогічного процесу у вищому навчальному закладі	99

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ УМОВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ. 108

БАЙРАМОВА О.В., Феномен толерантності як складової професійної адаптації членів мультикультурного екіпажу суден	109
БАКУМ А.В., АГАЛАКОВ В.С., Моделювання характеристик змагальної діяльності фехтувальників-рапіристів	123
БАС О.В., Роль образотворчого мистецтва у всебічному розвитку дитини-дошкільника	131
БОЙКО Г.О., Засоби фахової підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти	141
БОНДАРЕНКО З.П., Соціально-педагогічна підтримка батьків, які виховують дитину з особливими освітніми потребами	150

БОРОЗЕНЦЕВА Т.В., РАЗУМОВА О.Г., ОСТОПОЛЕЦЬ І.Ю., Вплив процесу самоорганізації студентської групи на формування професійної я-концепції студентів майбутніх педагогів	164
ВАДАСЬКА С.В., Основні етапи та засоби формування лексичної компетентності студентів немовних спеціальностей	176
VERESHCHANINA T.O., Level of self-efficacy perceived by university teachers in three Ukrainian universities	185
ВОЛОСЮК М.А., ПРОЦЕНКО О.М., ГЕРАСИМЕНКО В.В., Освітні пріоритети в системному процесі підготовки майбутнього інженера	197
ДЕМЕНТ М.О., Забезпечення професійної спрямованості курсантів ДСНС України	207
ЄВТУШЕНКО Ю.О., Роль етико-деонтологічної культури та можливості її формування у процесі професійного становлення майбутнього лікаря	219
ЗАЙЦЕВА О.М., Управління самоосвітньою діяльністю педагогічних працівників	228
ІГНАТЕНКО С.А., Формування культури безпеки життєдіяльності студентської молоді як актуальна проблема сьогодення	237
ІЛЬНИЦЬКА Л.В., Естетично-виховні засади книжкової ілюстрації дитячих видань на прикладі оформлення поетичних творів Павла Тичини	247
ІЩЕНКО В.І., Формування основ самоменеджменту майбутніх вчителів природничих дисциплін	256
КАМІНСЬКА О.В., Гендерні відмінності побудови «я-образу» в ранньому юнацькому віці ..	267
TETIANA KLOSHKOVA, The improvement in the methodological support for English language teaching in a modern university	276
КОСТИКОВА І.І., ФОМЕНКО К.І., КУЗНЕЦОВ О.І., Навчання читанню англомовної літератури майбутніх психологів	285
КОЧЕРГА О., ХМЕЛЬКО В., Чутливість сенсорних систем в діях особистості учня	297
КРИВЕНКО В.І., ФЕДОРОВА О.П., ПАХОМОВА С.П., НЕПРЯДКІНА І.В., КАЧАН І.С., Сучасні проблеми навчання в інтернаті	316
ЛЕНЧУК Т.Л., Роль аналізу і самоаналізу у формуванні майбутнього медичного працівника ..	325
ЛУКІНА Н.Б., Саморозвиток перфекціоністів з позиції цільової спрямованості	334
МАЯТИНА Н.В., Акмеологічний підхід у формуванні готовності майбутніх фахівців до професійної самореалізації	343
МЕЛЬНИЧУК Ю.П., Сутність, зміст та структура проектно-аналітичної компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників	353
НИКИТЕНКО О.В., Іншомовна комунікативна компетентність як невід'ємна складова професійної компетентності майбутніх фахівців з економіки	363
РАСКАЗОВА О., Ключові компетентності дорослих в умовах неперервної освіти	374
СОЗИКІНА Г.С., Реалізація педагогічних умов формування соціальної відповідальності майбутніх фахівців автомобільно-дорожньої галузі	384
SOROKA I.A., Workshop: "Continuing professional development of teachers of English"	397

МАГРЛАМОВА К.Г.,

кандидат педагогічних наук,
викладач, кафедра мовної підготовки,
«Дніпропетровська медична академія
МОЗ України»,
м. Дніпро, Україна

ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Проаналізована та висвітлена основна характеристика підготовки майбутніх лікарів у Великій Британії. Прослідковані етапи становлення лікарем та розкрит досвід європейських країн. У статті розглянута структура професійної підготовки майбутніх лікарів, розглянуті форми навчання. За результатами спостережень відмічено необхідність процесу вдосконалення професійної підготовки майбутніх лікарів у нашій країні та недостатньою теоретичною і практичною розробленістю цієї проблеми, розробкою і впровадженням міжнародних освітніх стандартів. Доведено високу ефективність професійної підготовки майбутніх лікарів у Великій Британії, яка вважається однією з найпопулярніших країн для навчання у світі.

Ключові слова: зміст навчання, професійна підготовка, майбутній лікар, форми навчання.

The main characteristic of training of future doctors in Great Britain is analyzed and highlighted. Follow up stages of becoming a doctor and reveal the experience of European countries. The article deals with the structure of the training of future physicians, the forms of study considered. According to the results of the observation, the necessity of the process of improving the training of future doctors in our country and the lack of theoretical and practical development of this problem, the development and implementation of international educational standards has been noted. The high efficiency of the training of future doctors in the UK, which is considered one of the most popular countries for studying in the world, has been proven.

Key words: content of training, professional training, future doctor, forms of training.

Проанализирована и освещена основная характеристика подготовки будущих врачей в Великобритании. Прослежены этапы становления врачом и раскрыты опыт европейских стран. В статье разглянута структура профессиональной подготовки будущих врачей, рассмотрены формы обучения. По результатам наблюдений отмечено необходимость процесса совершенствования профессиональной подготовки будущих врачей в нашей стране и недостаточной теоретической и практической разработанностью этой проблемы, разработкой и внедрением международных образовательных стандартов. Доказана высокая эффективность профессиональной подготовки будущих врачей в Великобритании, которая считается одной из самых популярных стран для обучения в мире.

Ключевые слова: содержание обучения, профессиональная подготовка, будущий врач, формы обучения

Актуальність. Болонський процес та інші міжнародні угоди у галузі освіти за останні два десятиліття активізували та інтенсифікували процес розвитку національних систем безперервного освіти в європейських країнах. На задум країн-учасниць, незважаючи на загальну рамку Блонського договору, кожна з держав вибудовує унікальну систему безперервної освіти, яка заслуговує на увагу з боку вчених та практиків. В зв'язку з тим, що національні системи освіти «ростуть» на базі освітніх систем з віковою історією, інтерес представляють форми організації безперервності в точках переходу між рівнями освіти, механізмами реалізації ідеї безперервності в практиці, способами включення економічно активного населення в навчання протягом всього життя.

Щоб зберігати лідируючі позиції в світовій медицині і забезпечувати належний рівень надання медичних послуг, британські університети пред'являють дуже високі вимоги до абітурієнтів – як британцям, так і іноземцям. Далеко не у всіх виходить їм відповідати, і тому загальний відсоток іноземних студентів становить лише 8%. Зате після проходження навчання в Об'єднаному Королівстві випускник отримує дипломи і сертифікати, які відкриють перед ним двері кращих медичних установ світу!

Медична освіта в Великобританії – один з найпрестижніших і складних напрямків у міжнародній освіті. Традиції медичної науки походять з середньовіччя, а якість освіти визнається однією з найвищих у світі. Три медичні школи Великобританії розташовані в першій десятці рейтингу кращих медичних

вузів світу. Медицинское образование в Великобритании [https://www.unipage.net/ru/medicine_education_uk/]

Медицина Великої Британії має багатовікову історію, і саме вона дала світові таких визначних вчених і медиків, як Дж. Паркінсон, Т. Аддісон, Дж. Даун і ін. Згідно з даними ВООЗ (Всесвітньої Організації Охорони здоров'я) Великобританія займає 15-е місце за рівнем медицину серед європейських країн, і 18-е - в світовому рейтингу.

Ця країна також входить в десятку світових держав-лідерів за рівнем розвитку медицини, впровадження інноваційних технологій і темпу розвитку наукових досліджень. Крім того, саме в Великобританії знаходяться такі відомі університети, які надають медичну освіту, як Оксфорд, Кембридж, університет Ньєкасла тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз контенту наукових публікацій показав, що в останні два десятиліття британська система безперервної освіти частіше ставала предметом наукового дискурсу. Основний масив досліджень, присвячений окремим рівням і аспектам системи: медичному (Д. М. Вольфберг, І. Л. Гальфанович, М.А.Лощилова та ін.); педагогічному (Н. Б. Ромаєва, Д. Р. Сабирова, Ю. В. Стрункіна, О.В.Топоркова та ін.); інформаційно-бібліотечному (Т. Ф. Лиховид та ін.); вищій освіті (В. С. Вахштайн, М. А. Лощилова, С. Е. Моторна, С. Н. Степанова, В. Шестаков та ін.); додатковому (М. Ф. Бухіна, О. В. Топоркова та ін.) освіти; організації доступу до освіти різних верств населення (С. В. Богданов, І. В. Яковлева та ін.); управління системою освіти (Т. Л. Зарецькая, Е. С. Кананькіна, Е. В. Чистова та ін.) та ін.

Проблема розвитку вищої освіти у європейських країнах, завжди перебувала в полі зору вітчизняних і зарубіжних дослідників (Н. Абашкіна, Н. Авшенюк, В. Бауер, Н. Бідюк, Б. Л. Вульфсон, І. Каган, О. Коваленко, Т.Козак, М. Кольчугіна, К. Корсак, О. Кузнецова, З. Малькова, М. Лещенко, А. Піскунов, Л. Пуховська, А. Сбруєва, Є. Соколов, А. Турчин та ін.). Фундаментальними дослідженнями в галузі реформування британської вищої освіти стали роботи О. Бейна (O. Bain), С. Бергана (S. Bergan), Р. Брауна (R.Brown), Дж. Колдера (J. Calder), Б. Кларка (B. Clark), П. Гарета (P. Gareth).

Мета статті. Акцентувати увагу та надати характеристику професійної підготовки майбутніх лікарів у Великій Британії. Показати високу ефективність етапів та розглянути особливості та зміст професійної підготовки майбутніх лікарів у Великій Британії.

Виклад основного матеріалу. Структура вищої освіти в розвинених країнах світу є надзвичайно різноманітною, проте її можна узагальнити до двох систем: унітарної, або єдиної, системи, коли вища освіта забезпечується - університетами чи відповідними до них закладами. Такі заклади пропонують як загальні академічні ступені, так і професійно орієнтовані програми різної

тривалості й рівня. В унітарній системі вищої освіти до її складу входять лише університети (частка інших ВНЗ становить незначний відсоток). Такою є освіта в Італії, Іспанії, Австрії, Фінляндії, Швеції. Деякі експерти виділяють в окрему групу країни з так званими «інтегрованими» університетами, до складу яких увійшли спеціалізовані середні й вищі навчальні заклади (Швеція та Іспанія) та країни, що належали до соціалістичного табору; бінарної, або подвійної, системи з традиційним університетським сектором, що так чи інакше опирається на концепцію Гумбольдтського університету та на окремий неуніверситетський сектор вищої освіти, що має чітко окреслену структуру. Така система освіти притаманна більшості розвинених країн світу, де поряд з університетським сектором існують численні спеціалізовані заклади, які приймають чималу частину молоді. З європейських країн бінарну систему вищої освіти мають Бельгія, Великобританія, Греція, Данія, Ірландія, Нідерланди, Норвегія, Німеччина, Франція, Швейцарія та ін. [Огієнко О.І., с.12]

Навчальний процес у Великій Британії регулюється і перевіряється державою. Структура представлена: дошкільними навчальними закладами (для дітей до 5 - 7 років) (Pre-school; Nursery education); початковою школою (5, 6, 7 - 11 років) (Primary education); середньою школою (для дітей 12-13 років, а також неповною середньою освітою: 14-15 років) (Secondary education); доуніверситетською підготовкою (підлітки 16-18 років) (Further education); університетами (18 років і старше) (Higher education). [Education system in the UK]

Університети Великої Британії не належать урядові й не підпорядковуються йому, а є самостійними юридичними особами і мають раду або керівний орган, на який покладено відповідальність за визначення стратегічного напрямку розвитку закладу, контроль фінансового стану та забезпечення ефективного управління. Хоча всі ВНЗ, за одним винятком [Official site The University of Buckingham [Electronic resource], отримують певне державне фінансування як відсоток свого загального доходу, уряд не розпоряджається цими коштами, а надає фінансову підтримку і здійснює загальне керівництво цими закладами через низку Рад з фінансування (HEFCE, SFC, HEFCW). Різні аспекти політики вищої освіти зараз формуються окремо у кожній із частин Великої Британії, при цьому уряд Шотландії, уряд Асамблеї Уельсу та Виконавча рада Північної Ірландії мають відповідні обов'язки стосовно певних компонентів політики щодо вищої освіти і студентів. Ці урядові органи не відіграють безпосередньої ролі ані у визначенні програм, які пропонують ВНЗ, ані у спрямуванні досліджень, що їх проводять вчені. Науково-педагогічний і допоміжний персонал наймаються самими закладами, а не державою. Оплата праці обговорюється на національному рівні через спільний орган, який представляє керівництво і профспілки, а підсумкові угоди мають форму рекомен-

дації для університетів коледжів, котрі беруть участь у цьому процесі [Третько В.В., с.160].

Контингент студентів найбільших університетів Великої Британії (2012-2013 н.р.) [Третько В.В., с.160].

Манчестер	38430
Патінгем	35540
Шеффілд	34720
Бірмінгем	30700
Ланкашир	30530
Лідс	30385
Плімут	28625
Кедріфф	28540
Едінбург	27690
Королівський коледж	27290
Ковентрі	27270
Варвік	26150
Оксфорд	25670
Кінгстон	24095
Гердфортшір	23135
Нюкасл	21190
Тессіде	19965
Кент	19815
Брістоль	19470
Кембрідж	19385

Вищу освіту у Великій Британії можуть надати університети, інститути, вищі школи і коледжі - всього понад 700 установ. Можна отримати ступінь бакалавра і магістра (в тому числі MBA), пройти короткострокові програми (дипломні та підвищення кваліфікації), докторську ступінь. Університети діляться на дві великі групи: унітарні: включають в себе відділення і факультети; колегіальні (в тому числі Оксфорд і Кембридж): складаються з декількох коледжів, іноді навіть з кількох десятків. Навчання у вищих навчальних закладах розпочинається в жовтні і тривають до червня, кожен триместр (третина навчального року) по 8-10 тижнів. Передбачені великі літні канікули - зазвичай з 1 червня по 30 вересня.

Ступінь бакалавра можна отримати за 3-4 роки (в області медицини і архітектури - до 6 років), магістра - провчившись додатковий рік і створивши особисту науково-дослідну роботу. Докторську ступінь можна отримати за

об'ємну видатну роботу, за неоціненний внесок у науку, винаходи з можливості практичного застосування або важливі наукові дослідження.

В даний час в Великобританії діє Рамка кредитів і кваліфікацій [Qualifications and Credit Framework (QCF)]. Вона прийшла на зміну Національній кваліфікаційній рамці [National Qualifications Framework (NQF)]. у 2010 році та є нормативним документом для систем освіти в Англії, Північній Ірландії та Уельсі [В Шотландії діє своя власна рамка кваліфікацій – Scottish Credit and Qualifications Framework] [The Qualifications and Credit Framework]. При формуванні нової рамки кваліфікацій враховувався передовий досвід країн-учасниць Болонського процесу. Зокрема, передбачається присудження кредитів за невеликі досягнення, участь роботодавців і зацікавлених спільнот в наповненні курсів актуальним змістом [Stan Lester The UK Qualifications and Credit Framework], покрокове просування до кваліфікації в темпі, який вибирає той, хто навчається, так званий облік результатів навчання на робочому місці [The Qualifications and Credit Framework] тощо.

Вища освіта в країні платна, причому для іноземців плата зазвичай вища. У підданих Великобританії є можливість вчитися в борг, причому уряд має право стягувати борг тільки в тому випадку, якщо випускник влаштувався на роботу з зарплатою не менше 21000 фунтів стерлінгів на рік.

Щоб почати навчатися в університетах Великобританії за фахом «Медицина» в більшості випадків необхідно пройти мінімум 2 роки в старшій школі Великобританії.

Згідно статичним даним Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я (ВОЗ), країна займає 15 місце серед європейських держав за рівнем медичного обслуговування і 18 місце по всьому світу за цим же параметром. Сполучене Королівство входить в ТОП-10 світових лідерів за рівнем розвитку медицини, використання новітніх інноваційних технологій, темпу розвитку і наукових досліджень; на території Британії знаходяться всесвітньо відомі вузи і факультети профільних напрямків (Оксфорд, Кембридж, Університет Ньюкасла і багато інших). Медична освіта в Англії престижна і затребувана.

Структура моделі лікаря-спеціаліста у Великій Британії має три рівні. Перший передбачає знання основної термінології, фактів, концепцій, принципів, законів, методів, процедур тощо, а також їх усвідомлення, здатність розуміти та інтерпретувати одержані факти, розв'язувати поставлені завдання, оцінювати загальну ситуацію та робити самостійні висновки.

Другий рівень стосується психомоторної діяльності, яка враховує спеціальні професійні вміння та навички. Третій рівень передбачає врахування ставлення до хворого, розуміння можливостей медицини, культуру поведінки.

Відповідними мають бути наукові критерії відбору навчального матеріалу для підготовки медика на всіх її етапах, починаючи від довузівського періоду

(Кіміт Я.М., с. 38]. Так, зокрема, тривалість медичної освіти в Англії приблизно 7-8 років: за програмою бакалавриат вивчається широкий спектр основних дисциплін та напрямків, які вибираються як основні та пріоритетні в інтернатурі (Foundation), під час якої починається активна практика і стажування. Перші професійні ступені, котрі отримують студенти, які обрали медичну освіту в Англії і Великобританії - це бакалавр медицини і бакалавр хірургії (аналогічні та еквівалентні). Отримавши ступінь бакалавра, студент може продовжити навчання за обраною або суміжною спеціальністю, пройшовши стажування.

Організацією та забезпеченням належних умов навчання студентів медичних навчальних закладів займаються керівні органи, які забезпечують місцеву освіту (Local education providers, LEPs). Вони несуть відповідальність за ресурси, які вони отримують та використовують для підтримки медичної освіти. Також вони несуть відповідальність за безпеку пацієнтів, яка є основою всіх запроваджених стандартів. LEPs працюють з деканатами післядипломної освіти, місцевими освітніми та навчальними радами (local education and training boards, LETBs) та медичними школами.

Післядипломні деканати та місцеві освітні та навчальні ради управляють якістю та фінансуванням післядипломних навчальних програм, які надають місцеві керівні органи (LEP) у своїх регіонах. Медичні школи (і університети, яких вони є частиною) керують і контролюють якість освіти до присудження студентам первинної медичної кваліфікації. LEP контролюють організацію культури та якості освіти та навчання в їх місцевих закладах.

Коледжі, факультети та спеціальні асоціації розробляють та підтримують навчальні плани та системи оцінювання відповідно до стандартів навчальних програм та оцінки, встановлених Генеральною Медичною Радою (GMC). Вони несуть відповідальність за якість затверджених навчальних програм та іспитів та співпрацюють з національними владними органами, післядипломними деканатами, місцевими освітніми та навчальними радами та місцевими керівними органами для підбору студентів та допуску до тренувальних програм на післядипломному рівні.

Додипломна освіта: програма навчання, що забезпечує академічне навчання у галузі медицини та основних клінічних навичок. У ВБ станом на 2011 рік є 32 вищі медичні школи, які здійснюють навчання медиків. Додипломна освіта зазвичай триває 5 років, деякі 6-річні курси забезпечують можливість отримання ступеню бакалавра медицини. Також є 4-річні вступні програми для тих студентів, які вже мають ступінь у іншій галузі (Graduate Entry Programmes).

У 2010 році було підготовано 41,405 студентів-медиків. Ті, хто успішно закінчив курс навчання, отримали первинну медичну кваліфікацію, яка дає

можливість подавати документи для попередньої реєстрації у Генеральній Медичній Раді Британії та вступити на Foundation Programme.

Післядипломна освіта: у 2010 році у Британії було навчено 31,300 спеціалістів та 7,600 лікарів загальної практики. Після закінчення курсу навчання лікарі отримують сертифікат про закінчення навчання (Certificate of Completion of Training (CCT)) або сертифікат про закінчення навчання лікаря загальної практики (Certificate of Completion of Training for General Practice (CCTGP)). Ці документи дають право лікарям зареєструватись як лікар-спеціаліст або лікар загальної практики у Генеральній Медичній Раді. За законом ВБ якщо лікар бажає вести медичну практику як лікар-спеціаліст або лікар загальної практики, він зобов'язаний бути відповідно зареєстрований.

Крім того, лікарі, які не брали участь у одній із затверджених формальних навчальних програм, все ще можуть претендувати на реєстрацію спеціаліста або лікаря загальної практики. Ті, хто може показати, що їх кваліфікація або підготовка та досвід є еквівалентними стандартам, необхідним для CCT або CCTGP, можуть претендувати на присудження Сертифікату про право на реєстрацію спеціалістів (Certificate of Eligibility for Specialist Registration (CESR)) або Сертифікату про право на реєстрацію загальної практики (Certificate of Eligibility for General Practice Registration (CEGPR)). Ці сертифікати дозволяють лікарям бути зареєстрованими в Реєстрі спеціалістів або Реєстрі загальної практики.

Взагалі медичні навчальні заклади тісно пов'язані з великими лікарняними комплексами. Лікарні знаходяться під наглядом Національної служби охорони здоров'я; до складу управління лікарень входять представники місцевої спільноти, більшість з яких не мають професійної медичної освіти, а також представники університетів та працівники лікарень. Окрім надання медичної допомоги населенню, лікарні повинні надавати навчальним закладам можливості й умови для викладання та дослідних робіт. Спеціально організовані ради, що займаються питаннями фінансування вищої освіти, встановлюють квоти з прийому студентів до кожного університету; студентів вибирають за допомогою централізованої системи даних про абітурієнтів [Вартанян Ф., с. 43].

В кінці навчання в медичній школі студенти здають підсумкові іспити, які включають весь вивчений матеріал.

Випускний іспит проводиться Єдиною національною комісією (United Hospital Committee) два рази на рік (у жовтні та червні). Він складається з трьох частин: письмової, усної і клінічної, і приймається в спеціальній екзаменаційній залі (театрі) за встановленим ритуалом. Кожний випускник отримує іменний екзаменаційний номер, щоб залишатися анонімним для екзаменатора [Сохин А.А., с. 56].

Оскільки клінічна частина іспиту проходить в екзаменаційній залі, куди запрошують тематичних хворих, студент зобов'язаний впродовж 30 хв обстежити хворого, поставити діагноз та обґрунтувати його. Потім випускник отримує другого хворого і доповідає про результати обстеження іншому екзаменатору.

Результати випускних іспитів оголошують лише через декілька днів. Ті, що успішно склали іспит, отримують диплом лікаря і перший вчений ступінь бакалавра медицини і бакалавра хірургії [Сохин А.А., с. 56].

Близько половини всіх випускників зрештою стають лікарями загальної практики, тобто сімейними лікарями. Щоб стати лікарем загальної практики необхідно трирічне навчання після отримання диплому. Близько 90% контактів пацієнтів з національною Службою охорони здоров'я відбувається у галузі загальної практики. Багато лікарів загальної практики суміщають спеціальності чотирьох або п'яти спеціальностей, сестринські обов'язки, обов'язки патронажної медсестри, акушерки та адміністратора [CRAC, с. 5].

Після того, як лікар вирішить, на якій спеціалізації йому зупинитися, він обирає термін загального навчання після одержання вищої освіти в обраній галузі, який зазвичай триває від чотирьох до шести років. Такими спеціалізаціями можуть бути кардіологія, патологія, педіатрія, медицина катастроф та швидкої допомоги, акушерство та гінекологія, хірургія, онкологія, анестезія та геронтологія.

Деякі лікарі обирають професійну медицину, пропонуючи послуги працівникам тієї чи іншої організації. Збройні сили запрошують до праці лікарів та стають спонсорами студентів-медиків щодо клінічного навчання з подальшою перспективою для таких студентів працювати після закінчення навчання у своїх медичних центрах [CRAC, с. 5].

Висновки. Медична освіта у Великій Британії багаторівнева і чітко структурована. Така структура управління свідчить, що університети Великої Британії є незалежними закладами з цілком заслуженою репутацією щодо інтелектуальної та академічної свободи. Ця автономність вважається головним фактором у міжнародних успіхах, досягнутих галуззю вищої освіти Великої Британії у науці та освіті.

Процес медичної освіти в Великобританії значно відрізняється від інших країн тим, що включає безліч етапів практичної підготовки. Всі вони є обов'язковими відповідно до вимог «Національної служби охорони здоров'я Великої Британії». Таким чином, «класична» структура медичного курсу, поділеного на два роки доклінічного та три роки клінічного навчання, у багатьох медичних закладах замінюється. Це означає, що з самого початку навчання студенти набувають клінічного досвіду у галузі загальної хірургії чи терапії. Більше уваги приділяється професійним навичкам, таким як спілкування з

пацієнтами та з колегами – медичним персоналом. Завдяки цій структурі навчання Велика Британія має найкваліфікованіших лікарів.

Список використаних джерел:

1. Вартанян Ф. Медицинское образование в некоторых странах Европы / Ф. Вартанян, С. Рожецкая // Врач. – 2002. – № 5. – С. 43–44., с. 43
2. Кміт Я.М. Дидактичні особливості інтеграції знань і вмінь з природничих дисциплін у процесі підготовки студентів-іноземців до навчання у вищій медичній школі: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Кміт Ярослав Михайлович; АПН України, Ін-т пед. і псих. проф. освіти. – К., 1995. – 182 с., с. 38
3. Сохин А.А. Система подготовки врачебных кадров в Великобритании / А.А. Сохин // Советское здравоохранение. – 1989. – № 12. – С. 54–58., с. 56
4. Третько В.В. Професійна підготовка магістрів міжнародних відносин у Великій Британії: теорія і практика : монографія / В.В.Третько. – Хмельницький : ХНУ, 2013. – 414 с. – С.160.
5. CRAC Degree Course Guides Series 2: Medical & related professions 2006/2007. Trotman Publishing. – 2006. – 59 p., с. 5
6. Education system in the UK. URL: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/219167/v01-2012ukes.pdf (дата обращения: 7.03.2015).
7. Official site The University of Buckingham [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.buckingham.ac.uk/>
8. Stan Lester The UK Qualifications and Credit Framework: a critique // Journal of Vocational Education and Training 63 (2), 205-216, 2011. URL: <http://www.sld.demon.co.uk/qcf.pdf> (дата обращения: 8.03.2015).
9. The Qualifications and Credit Framework: an introduction. URL: http://www.eriding.net/diplomahandbook/docs/teach_learn/091218_smason_14-19_dip_qcf_intro_pages_14_08.pdf (дата обращения: 8.03.2015).

Transliteration of References:

1. Vartanian F. (2005). Medytsynskoe obrazovanye v nekotorykh stranakh Evropy / F. Vartanian, S. Rozhetskaia // Vrach. – № 5. – С. 43–44., с. 43
2. Kmit Ya.M. (1995). Dydaktychni osoblyvosti intehtratsii znan i vmin z pryrodnych ykh dystsyplin u protsesi pidhotovky studentiv-inozemtsiv do navchannia u vyshchii medychnii shkoli: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.01 / Kmit Yaroslav Mykhailovych; APN Ukrainy, In-t ped. i psyk. prof. osvity. – K. – 182 s., s. 38
3. Sokhyn A.A. (1989). Systema podhotovky vrachebnykh kadrov v Velykobrytany / A.A. Sokhyn // Sovetskoe zdavoookhraneniye. – № 12. – S.

54–58., s. 56

Tretko V.V. (2013). Profesiina pidhotovka mahistriv mizhnarodnykh vidnosyn u Velykii Brytanii: teoriia i praktyka : monohrafiia / V.V.Tretko. – Khmelnytskyi KhNU – 414 s. – S.160.

CRAC Degree Course Guides Series 2: Medical & related professions 2006/2007. Trotman Publishing. – 2006. – 59 p., c. 5

Education system in the UK. URL: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/219167/v01-2012ukes.pdf (дата обращения: 7.03.2015).

Official site The University of Buckingham [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.buckingham.ac.uk/>

Stan Lester The UK Qualifications and Credit Framework: a critique // Journal of Vocational Education and Training 63 (2), 205-216, 2011. URL: <http://www.sld.demon.co.uk/qcf.pdf> (дата обращения: 8.03.2015).

The Qualifications and Credit Framework: an introduction. URL: http://www.oring.net/diplomahandbook/docs/teach_learn/091218_smason_14-19_dip_qcf_intro_pages_14_08.pdf (дата обращения: 8.03.2015).

Characteristics of the training of future doctors in the UK.

MAGRLAMOVA Kamilla, Candidate of Pedagogical Sciences, Teacher of the Language Department, «Dnipropetrovsk Medical Academy of the Ministry of Health of Ukraine», Dnipro, Ukraine
E-mail: kamilla040582@gmail.com